

книги”, “Російське мистецтво” у співавторстві). Аналіз творів мистецтва, який здійснювала професор Г. Заварова при викладанні лекційного курсу, подобався студентам, а також усім, хто цікавився питаннями розвитку української графіки.

Самовіддано закохана в свою професію, педагогічну працю, Ганна Володимирівна жила динамічним творчим життям і своєю енергетикою запалювала інших, віддаючи тепло свого серця, щедро ділячись своїм обдаруванням. Її любили і поважали як Людину з високими ідеалами.

Смерть вирвала колегу з наших рядів, обірвала життя педагога на злеті творчої праці. Вона була сповненою віри в добро людей, в ідеали віри і високої моралі. Усі, хто її знав, збережуть і понесуть далі ці ідеали гуманізму як заповіт усім прийдешнім колегам і студентам.

Життєвий шлях Ганни Володимирівни Заварової був яскравим взірцем у служінні своєму покликанню.

Кафедра теорії та історії мистецтва НАОМА

УДК 76(477):061.4

Миколай Кочубей

заслужений художник України

Всеукраїнська виставка-конкурс ім. Георгія Якутовича

*Я йшов у мистецтво, не відкидаючи минулих вершин,
а намагаючись стверджувати нові, власні вершини та істини*

Георгій Якутович

Анотація. У статті йдеться про мистецькі традиції і розвиток сучасного графічного мистецтва України, про Всеукраїнську виставку-конкурс ім. Георгія Якутовича.

Ключові слова: графічне мистецтво, традиція, естамп, акварель, книжкова графіка, оригінальна графіка.

Практиковані нині мистецькі проекти спрямовані на збереження та примноження духовних цінностей України, мистецьких традицій, носіями яких були у різні часи метри вітчизняного мистецтва. Неможливо перелічити всі імена митців, доробок яких відчутно збагатив скарбницю національних художніх цінностей. Твори Г. Нарбута, В. Кричевського, А. Петрицького й І. Іжакевича, В. Касіяна і М. Дерегуса, Н. Кульчицької й І. Селіванова, О. Данченка і Г. Якутовича та інших, немов джерела, напувають і будуть напувати творчим нектаром майбутні покоління українських художників.

З метою активізації, так би мовити, змагальної творчості, особливо молодих художників-графіків, за ініціативи секції графічних мистецтв Київської організації Національної спілки художників України 2002 року було започатковано конкурс ім. Георгія Якутовича, який згодом набув статусу Всеукраїнської виставки-конкурсу ім. Георгія Якутовича під егідою Національної спілки художників України. Перша виставка-конкурс відбулася у Державному музеї книги і друкарства України з показом усього найкращого, що було на той час в українських художників-графіків, й ознаменувала початок нового етапу в розвитку українського графічного мистецтва.

Високий професіоналізм, своєрідність пластичної основи, глибина художніх інтерпретацій були притаманні експонованим роботам таких майстрів, як А. Базилевич, О. Губарев, М. Лебідь, Н. Лопухова, М. Сліпченко, В. Юрчишин, В. Перевальський та інші. Наразі упродовж 2002–2010 років виставка-конкурс демонструвала велике розмаїття творчих індивідуальностей, багатство стилів і манер. За художнім почерком одразу впізнавались гротескова іронія Анатолія Базилевича, схвильовано-патетична мова Олександра Губарева, образний стиль Володимира Юрчишина, спокійно-оповідний тон Надії Лопухової...

Українське графічне мистецтво упродовж останнього десятиліття досягло значних успіхів, що засвідчує також мистецький проект виставки-конкурсу ім. Г. Якутовича, одним із завдань якого є збагачення духовного світу глядацького загалу. Тож сьогодні обрано рівняння на фундатора підвалин сучасного українського графічного мистецтва — видатного майстра Георгія Якутовича, знаного і шанованого широкою мистецькою громадськістю. Важливість його творів — у могутній професійності, світлій енергетиці, виразній пластиці. Творча спадщина митця вражає жанровою багатогранністю: ілюстрація, станкова графіка, естампна та оригінальна, кіномистецтво, музика, театр, викладацька діяльність. Отож графічному мистецтву України є на кого і на що рівнятися.

Георгій Якутович у скромних за сюжетами естампах створював образи, сповнені ідеалів духовної краси людини, гармонії природи, світу. Традиції у своєму найвиразнішому вигляді і сучасне графічне мистецтво щасливо поєдналися на Всеукраїнській виставці-конкурсі ім. Георгія Якутовича. Цей мистецький проект став важливим явищем у мистецькому просторі сучасної України.

Життєствердуюче мистецтво Г. Якутовича увійшло до золотого фонду української і світової художньої культури. Як художник-першопроходець він увів національну культуру в нове тисячоліття, виокремивши реальність життя як найкращий прояв краси світу. Він створив свою естетичну систему, у якій краса людини і природи втілені у розмаїтих проявах образно-пластичної форми. Як вірний син України, щиро сприймав її національну самобутність, творив мистецтво, сповнене життєствердуючої сили і оптимізму. Любов до рідної землі, свого народу, глибока зацікавленість історією України-Руси можуть слугувати зразком для наслідування творчою молоддю.

Георгій В'ячеславович любив творчу молодь, був для неї учителем і кумиром. Його мистецька школа допомагає розкрити творчий потенціал молодих художників, забезпечує їхню самореалізацію, привертає увагу митців-педагогів, навчає умінню виокремлювати та втілювати у творах мистецтва найбільш суттєве, провідне в житті суспільства, в природі, довкіллі. Отож і Всеукраїнською виставкою-конкурсом передбачено стимулювання творчої активності, підвищення майстерності насамперед молодих художників.

Виставка-конкурс проводиться один раз на два роки — відповідно до “Положення про конкурс”. У номінації “Юність” цікаво завила про себе нова генерація молодих художників, зокрема Сергій

Погребиський, Леся Біленко, Антон Кухтицький. Творча молодь — це майбутнє нашої держави, інтелектуальний потенціал нації. Значною мірою саме участю у конкурсах молоді художники починають самостійний творчий шлях, мистецькі пошуки, прагнуть створити щось нове, оригінальне, дошукатись відповідних художньо-виражальних засобів, щоправда, часом забуваючи просту істину: формальна, невиправдана оригінальність може обернутися внутрішньою пустотою створеного.

Загалом конкурс більшою чи меншою мірою сприяє виходові на високу мистецьку орбіту багатьом художникам. Його учасниками були як досить знані нині, так і молоді митці, зокрема такі, як Андрій Чебикін, Микола Стороженко, Микола Компанець, Василь Лопата, Сергій Якутович, Наталія Ніколайчук, Надія Михайлицька, Андрій Левицький, Тарас Ковач, Анастасія Мельникова, Марія Купкіна та ін. Виставка-конкурс творчо єднає митців різних часових генерацій. При цьому вона засвідчила зміну смаків і поглядів, світовідчуття її учасників, тенденцію тяжіння до простоти, неупередженості, сердечності і, що особливо характерно, з'явився цілеспрямований рух до витоків романтики, романтичних проявів душі і серця, поезії відчуття і сердечної уяви-мрії, гармонійного поєднання далекого і близького, величного та іронічного, реального і фантастичного.

За майже десять років, що минули з часу заснування, Всеукраїнська виставка-конкурс ім. Георгія Якутовича вже має свою історію та біогра-

фію, своїх прихильників та опонентів, знає періоди піднесення, а часом і невдач — для деяких майстрів. Наразі до участі у виставці-конкурсі стали більше запрошувати талановитих митців, які ще недавно вважалися молодими. Вони сьогодні цілком правомірно увійшли в те середнє покоління, на яке покладається велика творча відповідальність. Такими, наприклад, є Л. Брусевич, П. Григор'єв, В. Кушніренко, Ю. Пшеничний, В. Слісаренко.

На виставці-конкурсі розглядаються представлені твори за номінаціями: естамп; оригінальна графіка, книжкова графіка, акварель. Переможцям присуджуються дипломи I, II, III ступенів за: 1) оригінальність ідеї художнього задуму; 2) винахідливе композиційне вирішення; 3) унікальну оригінальність техніки виконання; 4) високий загальний професійний рівень; 5) цікавий дебют молодих.

За роки проведення виставки-конкурсу його лауреатами в різних номінаціях стали найвизначніші учасники. Зокрема, **в галузі книжкової графіки дипломи I ступеня** отримали: *Віталій Мітченко* (2000), *Наталія Лопухова* (2004), *Катерина Корнійчук* (2006), *Владіслав Христенко* (2010). За подані на конкурс **естампи** переможцями були визнані *Миколай Кочубей* (2002), *Юлія Майстренко* (2004), *Богдан Сорока* (2006), *Артем Смородін* (2008), *Катерина Радько* (2010). За твори **оригінальної графіки** нагороджено *Катерину Гутнікову* (2002), *Наталію Ніколайчук* (2004), *Олександра Дубовика* (2006), *Василя Корчинського* (2008), *Володимира Цюпка* (2010). Лауреатами у номінації **“акварель”** стали *Микола Грох* (2006–2008), *Станіслав Юшков* (2010).

Доцільними є гарно організовані церемонії традиційного урочистого відкриття і закриття конкурсних виставок, а також обговорення художниками і мистецькими критиками експозицій та вручення призів і нагород переможцям. Завдяки цьому чіткіше виявляються досягнення і водночас постають питання, які потребують невідкладного вирішення. Одним з таких є питання державної видавничої галузі. Зокрема, відчуваються деякі негаразди в сучасній поліграфії — особливі, не завжди виправдані вимоги типографій; відсутність державних замовлень на ілюстрування художньої літератури; неможливість якісно надрукувати літографію або офорт великого розміру та ін.

При осягненні поглядом і думкою графічного розділу виставки, виникає певне занепокоєння з приводу того, що часом нарочита камерність, холоднувате споглядання можуть стати перепоною, котра стримує зростання молодого талановитого автора, спрямовує його творчість у течію часом невиправданих, а то і зовсім незрозумілих стилістичних пошуків, суто технічних прийомів. Така тенденція спостерігається останнім часом. Водночас заслуговують схвальної оцінки плідні творчі пошуки таких знаних художників, як *Василь Перевальський* (цикл графічних творів “За мотивами поезій І. Драча”), *Віталій Мітченко* (ілюстрації до твору Лесі Українки), *Василь Лоната* (серія портретів) — їхні твори позначені високою духовністю і віртуозною технічною майстерністю. В цілому професійний рівень графічної культури за останні роки значно виріс. Причому якісне і кількісне зростання простежується у різних регіонах України — це яскраве свідчення бурхливого відродження і певного конфлікту, що притаманно розвиткові й самого суспільства на початку нового тисячоліття.

Чи не найбільш повно відповідають умовам конкурсу твори за номінацією “Оригінальна графіка”, як за змістом, так і за кількістю представлених робіт. У багатьох з них відчувається пошук глибокого образного вирішення. Досить різноманітна за тематикою і технікою виконання експонована на виставках акварель. Загалом для більшості молодих художників-графіків властиве зростання професійної майстерності, заглиблене пізнання життя та бажання відобразити його масштабно, не оминаючи значних подій сьогодення. Простежується формування творчо зрілого художника, досвідченого майстра, що може відобразити реалії, як історичні, так і сучасні, здатен служити своїм талантом народові.

У розвиткові сучасного мистецтва спостерігається творча активізація художніх центрів, де домінуючою формою прояву творчої активності стало графічне мистецтво, зокрема у містах Харкові, Одесі, Дніпропетровську, Києві, Львові, що є свідченням зміцнення позицій графічного мистецтва у культурному житті України. Думається, що при цьому мистецькі традиції 1960–1980 років можуть відчутно заявити про себе у сучасних умовах, продемонструвати свої ще не розкриті можливості. І це може статися саме на майбутніх виставках-конкурсах ім. Г. Якутовича.

Можливо, у майбутньому було б цікаво організувати конкурс серед молодих художників на краще виконання експериментальної роботи на задану тему. Досі експоновані на виставці-конкурсі твори графічного мистецтва дають можливість простежити за розвитком різних напрямків, стильових особливостей, зокрема таких, як традиційний реалізм, новітні модерністські течії, пошуки новітнього самовираження.

Сьогодні багато українських художників графічного мистецтва ідуть шляхом пошуків через національне до світового, осмислюючи надбання національної культури, розвивають цікаві ідеї та формальні проблеми, започатковані раніше, прагнуть розвивати їх відповідною пластичною мовою, ритмікою, символікою, поєднаними з реаліями сьогодення та

традиціями класичного мистецтва. Наразі процес становлення новітнього графічного мистецтва в Україні — у динамічному поступі.

За результатами реалізації проекту видано п'ять каталогів “Виставка-конкурс імені Георгія Якутовича”. Особливо важливим є те, що конкурс стимулює творчість молодшої генерації, єднає митців різних часів за світовідчуттям. Виставка викристалізовує образ наших думок, почуттів та емоцій. Тож побажаємо митцям та організаторам Всеукраїнської виставки-конкурсу ім. Георгія Якутовича подальших великих творчих успіхів та радості спілкування з глядачами, шанувальниками образотворчого мистецтва.

ВСЕУКРАИНСКАЯ ВЫСТАВКА-КОНКУРС им. ГЕОРГИЯ ЯКУТОВИЧА

Николай Кочубей

Аннотация. В статье рассказывается о традициях в искусстве и развитии современного графического искусства Украины, о Всеукраинской выставке-конкурсе им. Георгия Якутовича.

Ключевые слова: графическое искусство, традиция, естамп, акварель, книжная графика, оригинальная графика.

ALL-UKRAINIAN G. YAKUTIVYCH EXHIBITION-CONTEST

Mykola Kochubey

Annotation. The article tells about the traditions in art and the development of contemporary graphic art in Ukraine and all-Ukrainian G. Yakutovych Exhibition-Contest.

Keywords: graphic art, tradition, print, water colour, book drawing, original drawing.

Виставкова діяльність НАОМА

В академічній виставковій залі й поза її межами упродовж навчального 2010–11 року активно й вагомо презентувались творчо-педагогічні здобутки професорсько-викладацького складу, а також студентів. Проведення понад 20 художніх виставок стало помітним явищем у вирі подій мистецького простору.

Про потужні досягнення академічної школи заявила знакова **художня виставка “Від Школи до храму”**, відкриття якої відбулося наприкінці 2010 року у виставкових залах Національної спілки художників України. Майстерня живопису та храмової культури НАОМА презентувала дипломні роботи, академічні постановки: живопис, рисунок, сакральні твори, виконані виключно в системі художньої освіти за 16 років її існування.

На відкритті виставки ректор академії, професор А. Чебикін зазначив: “Майстерня, яку очолює народний художник України, академік НАМУ, професор М. Стороженко, — єдина в Україні, вона, по суті, є візитівкою Академії. У ній відбулося 16 випусків майстрів, які успішно працюють і своїми творами освячують високе звання художника. Щороку зростає кількість талановитої молоді, яка прагне здобути вимріяну мистецьку